บีตาเรย์ สเปคโตรมิเตอร์

(BETA RAY SPECTROMETER)

โดย

นายพิเชฐ์ จันทรนวพงศ์

002028

วิทยานิพนธ์นี้

เป็นส่วนประกอบการศึกษาตามระเบียบปริญญามหาบัณฑิต

ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนกวิชาฟิสิกส์

พ.ศ. 2506

2166738803

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนประกอบการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

.....
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

..... กรรมการ

..... กรรมการ

..... กรรมการ

..... กรรมการ

อาจารย์ผู้ควบคุมงานวิจัย อาจารย์ ภิยโย บันยารชุน

วันที่ ...๒... เดือน ..... พ.ศ. ๒๕๒๖...

บทคัดย่อ

รังสี Beta ถือได้ว่าเป็นอนุภาคและมีประจุเป็นลบ ดังนั้น เมื่อต้องการจะทราบว่า รังสี Beta ที่ถูกส่งออกมาจากสารกัมมันตรังสีหนึ่ง ๆ นั้น จะมีพลังงานเท่าไร จึงสามารถทำได้โดยให้รังสี Beta ผ่านเข้าไปในสนามแม่เหล็กที่มีค่าสนามคงที่ ซึ่งจะเคลื่อนที่เป็นเส้นโค้งไปสู่ Detector สามารถคำนวณค่าของพลังงานได้จากค่ารัศมีของทางเดินและสนามแม่เหล็กที่ใช้ เพื่อที่จะดูคุณสมบัติของรังสี Beta นี้ จึงได้จัดสร้างเครื่องมือขึ้นเรียกว่า Beta ray spectrometer แล้วใช้ Bi^{210} และ Au^{198} เป็น Source ซึ่งปรากฏผลจากการวัดและการคำนวณว่า เมื่อรังสี Beta ที่ถูกส่งออกมาจะถูกเบนไปตามแนวทางเดินที่กำหนดไว้โดยสนามแม่เหล็ก มีค่า Maximum Energy ใกล้เคียงกับค่าที่มีผู้ทำไว้แล้ว และใกล้เคียงยิ่งขึ้นเมื่อหาโดยวิธี Fermi plot เพื่อเป็นการยืนยันสรุปผลการทดลองนี้ ควรได้ทำการทดสอบด้วยสารอย่างอื่นโดยนำสารไป Activate ด้วย Neutron จาก Reactor ซึ่งมีอยู่อีกด้วย

คำนำ

ในการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ทำการทดลองมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2504 จนกระทั่งได้เสร็จสิ้นลง ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านหัวหน้าแผนกวิชาฟิสิกส์ คณะวิทยาศาสตร์ ที่ได้อนุมัติให้สมัครเข้าเป็นนิสิตบัณฑิตวิทยาลัย และให้ใช้เครื่องมือส่วนใหญ่ในการทดลอง และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ภิญโญ ปันยารชุน อาจารย์ที่ปรึกษาในการวิจัย ที่ได้กรุณาช่วยเหลือ แนะนำ และควบคุมการวิจัยอย่างใกล้ชิด ตลอดทั้งเจ้าหน้าที่ทางโรงงานคณะวิทยาศาสตร์ ที่ให้คำแนะนำในการสร้างเครื่องมือ และเจ้าหน้าที่ของ Reactor ที่กรุณาให้ปืม Source Au^{198}.

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้ที่กล่าวนามข้างต้นมาอีกครั้งหนึ่ง.

สารบาญ

หน้า

บทคัดย่อ ---------- ค

คำนำ ---------- ง

รายการตารางประกอบ ---------- จ

รายการภาพประกอบ ---------- ฉ

บทที่

1. บทนำ ---------- 1

2. ทฤษฎีการวัดพลังงาน ---------- 3

3. เครื่องมือ Beta ray Spectrometer ---------- 23

4. การทดลอง ---------- 31

5. สรุปผลการวิจัย ---------- 61

บรรณานุกรม ---------- 63

รายการตารางประกอบ

ตารางที่		หน้า
1.)	Calibration ของ Search coil	34
2.)	cpm. ที่นับเมื่อเปลี่ยนค่าสนามแม่เหล็กของ Bi^{210}.....	37
3.)	$B\rho$ และ $N_{(B\rho)}$ ของ Bi^{210}	39
4.)	ค่า $f_{(Z,\eta)}$ ของค่า Z และ ค่าง ๆ	43
5.)	ค่า $f_{(Z,\eta)}$ ของค่า $Z = 83$ เมื่อ η ค่าง ๆ ...	44
6.)	ค่า w และ $\left\{ \frac{N_{(\eta)}}{f_{(Z,\eta)}} \right\}^{\frac{1}{2}}$	47
7.)	ค่า cpm. ที่นับได้ เมื่อเปลี่ยนสนามแม่เหล็กเมื่อใช้ Au^{198}..	52
8.)	ตารางแสดงค่า cpm. ที่ shift ไปเมื่อ Window..... มีความหนาค่าง ๆ กัน	61

รายการภาพประกอบ

ภาพที่		หน้า
1.)	Beta ray Spectrometer	24
2.)	เครื่องมือทั้งหมด	27
3.)	แม่เหล็กที่ใช้เปลี่ยนสนามได้	32
4.)	ส่วนประกอบการวัดสนามแม่เหล็ก	36
5.)	กราฟระหว่าง $N_{(B,\rho)}$ และ $B\rho$ ของ Bi^{210}	40
6.)	กราฟระหว่าง $f_{(83,\eta)}$ กับ η และ η^2	46
7.)	Fermi plot ของ Bi^{210}	49
8.)	กราฟ $N_{(B\rho)}$ ของ Au^{198}	54
9.)	เครื่องมือทั้งหมดขณะทดลอง	65